

Muguras sāpju aprūpes analīze Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Neatliekamās medicīnas centrā

Anastasija Fjodorova, Irada Melega

Rīgas Stradiņa universitāte, Tālākizglītības fakultāte, Latvija

Ievads. Starptautiskā Sāpju pētnieku asociācija sāpes definē kā “nepatīkamu sensoru un emocionālu pārdzīvojumu, kas saistāms ar pašreizēju vai iespējamu audu bojājumu vai aprakstāms šāda bojājuma terminos”. Muguras sāpes ir viens no galvenajiem iemesliem, kas ietekmē pacienta dzīves kvalitāti, funkcionālo stāvokli un darba spējas. Muguras sāpes neatkarīgi no lokalizācijas vismaz reizi mūžā ir izjūtuši 60–90% industrializēto valstu populācijas. Eiropas valstīs katrs piektais iedzīvotājs cieš no hroniskām muguras sāpēm (Evansa, I. Muguras sāpes algologa praksē, 2014). Savukārt potenciāli nopietna slimība var būt aptuveni 2% pacientu ar muguras lejasdaļas sāpēm, kam nepieciešama ķirurģiska vai specifiska ārstēšana. Hronisko sāpju izplatības pētījumā Latvijā 33% no 1836 intervētajiem vismaz vienu reizi ir bijušas muguras sāpes. No aptaujātajiem hronisko sāpju cietējiem, kuriem vidējas vai stipras sāpes ir bijušas vismaz divas reizes nedēļā pēdējo 6 mēnešu laikā, muguras sāpes uzrādījuši vēl vairāk – 52% aptaujāto (Klīniskās vadlīnijas “Muguras lejasdaļas sāpes primārajā veselības aprūpē”, Rīgas Stradiņa universitātes Ģimenes medicīnas katedras vadlīniju izstrādes darba grupa, 2016. gads).

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis: analizēt muguras sāpju pacientu aprūpi primārās aprūpes līmenī neatliekamās medicīniskās palīdzības centra etapā, sākot ar 2017. gada 1. janvāri.

Materiāls un metodes: primārās medicīniskās dokumentācijas analīze, nosakot pacientu daudzumu un īpatsvaru, veikto izmeklējumu un ārstēšanas apjomu, diagnožu un slēdzienu pamatotību un novērtējot sniegtās aprūpes kvalitāti pacientiem ar muguras sāpēm.

Rezultāti. Divu mēnešu laikā (no 01.02.2017. līdz 28.02.2017.) tika izanalizētas 456 slimības vēstures pacientiem ar sūdzībām par sāpēm mugurā. Ikdienā pacienti ar šādām sūdzībām Neatliekamās medicīnas centrā ir 5–11% no kopējā pacientu skaita (vidēji 163 cilvēki diennaktī), t. i., 7–18 cilvēki dienā. Pēc primārās ārsta apskates, nesāņemot pret sāpju terapiju NMC etapā, bet ar rekomendācijām 1% jeb vismaz divi cilvēki dienā tiek izrakstīti. Lielai daļai pacientu (23% jeb 107 pacientiem), kas saņēma analģētiķus, medicīniskajos dokumentos nav ieraksta par terapijas efektivitāti. Vismaz 25% pacientu (116 pacientiem), spriežot pēc ierakstiem (precīzāk, to trūkuma) slimības vēsturē, mugura nav palpēta un nav precizēta sāpju lokalizācija, intensitāte un raksturs. Visiem pacientiem ar traumatiskas ģenēzes sāpēm mugurā (172 jeb 37,7% no pacientu kopējā skaita divu mēnešu laikā) ir veikts DT izmeklējums (100% gadījumu), no pārējiem 284 pacientiem DT izmeklējums ir veikts 152 gadījumos. Asins un urīna analīzes veiktas 318 gadījumos no 456 (69% gadījumu), prevalējoši tos neveicot pacientiem, kuriem muguras sāpes tiek traktētas kā viegla trauma (115 pacientiem ar traumatiskas ģenēzes sāpēm – 25% no kopējā pacientu skaita jeb 67% no visiem traumas pacientiem). Klīniski nepamatota diagnoze pēc SSK-10 klasifikācijas tika konstatēta 292 gadījumos no 456 (64% gadījumu).

Secinājumi.

1. NMC etapā ir daudz slimnieku ar sūdzībām par muguras sāpēm.
2. Diagnoze ne vienmēr (64% gadījumu) atbilst klīniskajai situācijai.
3. Pacientu aprūpe neatbilst muguras sāpju klīniskajām vadlīnijām.
4. Lai uzlabotu pacientu aprūpi, jāizglīto ārsti (piemēram, medicīniskās dokumentācijas noformēšanā), jāievieš pacientu aptaujas (tostarp analogo sāpju skalas, lai objektivizētu terapijas efektivitāti) par muguras sāpēm, kā arī jānosaka kritēriji par minimāli nepieciešamo izmeklējumu apjomu pacientiem ar muguras sāpēm.